

RESOUS POU MOUN KI ERITAJ AYISYIEN

Jevon Okundaye

OUT 2023

Anba a w'ap jwenn yon lis tout resous kiltirèl, ki konsantre sou entèseksyon Eritaj ayisyen an ak enfòmasyon pou moun ki gin youn andikap ak enfòmasyon sou lidè ayisyen k'ap fè gwo travay tou pa tou nan Boston.

Jevon Okundaye
Racial Equity and Access Program

Pwogram De Lang Kreyol Ayisiyen

Timoun ayisyen Ameriken yo souvan bileng an angle ak kreyòl ayisyen. Gen anpil avantaj lè'w bileng, tankou devlopman kognitif, devlopman sosyal-emosyonèl, siksè akademik, ak siksè alontèm pita nan lavi. Pou aprann plis sou avantaj ki genyen nan bileng, min lyen ki mennen nan yon atik ki pale sou sa: <https://www2.ed.gov/documents/early-learning/talk-read-sing/bilingual-en.pdf>.

"Being able to speak
Creole helps me better
connect with both my
family and my country."

- Jonas Desir, Haitian-Creole learner

BPS Spotlight: Pwogram Lang Kreyòl Ayisyen nan BPS

- Nan mwa septanm 2017, Lekòl Piblik Boston te lanse premye pwogram Lang Kreyòl Ayisyen nan peyi a. Yo bay li non lidè Revolisyon Ayisyen an, li rele Akademi Toussaint L'Ouverture nan Mattahunt Elementary School ki nan Mattapan. Yo edike elèv ki nan klas matènèl-6 zyèm ane. Yo fè klass nan lang angle ak kreyòl ayisyen nan tout matyè pou pèmèt elèv yo kenbe yon pati enpòtan nan kilti yo. Klas fondatè akademi an te pran MCAS nan 3 zyèm ane li te pi wo pase kamarad yo nan lekòl la.
- Pou aprann plis sou pwogram lang kreyòl ayisyen BPS, men lyen ki mennen nan atik yo:

Atik BPS

[Edikasyon miltiling ak miltikiltirèl / Kreyòl ayisyen-anglè Two-Way Immersion \(bostonpublicschools.org\)](http://bostonpublicschools.org)

Atik Boston Globe

[Nan pwogram kreyòl ayisyen Mattapan, yon gou edikasyon bileng BPS vle elaji - The Boston Globe](#)

BPS Mete Limyè sou: Sheltered English Immersion (SEI)

- Timoun ayisyen Ameriken yo souvan klase kòm elèv kap aprann angle (EL), sa vle di yo aprann angle kòm yon dezyèm lang. Sheltered English Immersion (SEI) se yon pwogram kote elèv EL ki pale menm lang natif natal yo anseye kontni akademik an angle epi resevwa klarifikasyon nan lang natif natal yo lè sa nesesè. Objektif SEI se fè kontni akademik nivo klas yo pi aksesib pou elèv EL yo. Elèv EL yo aprann lang angle tou atravè ansèyman Angle kòm dezyèm lang (ESL). Yo ofri SEI Kreyòl Ayisyen nan Taylor Elementary pou klas K1-5, TechBoston Academy pou klas 6-12, ak Community Academy of Science and Health pou klas 9-12.

- Pou aprann plis sou pwogram SEI BPS la, men lyen ki mennen nan sit la:
 - Edikasyon miltiling ak miltikiltirèl / Sheltered English Immersion (SEI) (bostonpublicschools.org)
 - Edikasyon miltiling ak miltikiltirèl / Pwogram espesifik lang SEI (bostonpublicschools.org)

BPS Mete Limyè sou : Elèv Ki Gen Edikasyon Fòmèl Limite Oswa Entèwonp (SLIFE)

- High Intensity Literacy Training (HILT) pou SLIFE se yon pwogram pou elèv EL ki fèk vini, ki gen omwen dezan dèyè nivo klas yo nan alfabetizasyon nan lang natif natal epi ki limite oswa entèwonp lekòl fòmèl. SLIFE se yon pwogram kote elèv sa yo resevwa ansèyman entansif nan alfabetizasyon ak ansèyman kontni akademik ki apwopriye pou laj yo nan lang natif natal yo. Lè yo soti nan pwogram sa a, elèv yo ap prepare pou antre nan yon pwogram Immersion Sheltered Angle.

- Haitian SLIFE yo ofri nan Taylor Elementary pou klas 3-5, TechBoston Academy pou klas 6-12, ak Newcomers Academy pou klas 9-12.
- Pou aprann plis sou pwogram SLIFE BPS la, isit la se lyen ki mennen nan sitwèb la: [Edikasyon miltiling ak miltikiltirèl / Elèv ki gen edikasyon fòmèl limite oswa entèwonp \(SL \(\[bostonpublicschools.org\]\(http://bostonpublicschools.org\)\)\).](#)

BPS Mete Limyè sou : Konseye pou Elèv K'ap Aprann Angle nan Distri Boston (DELAC)

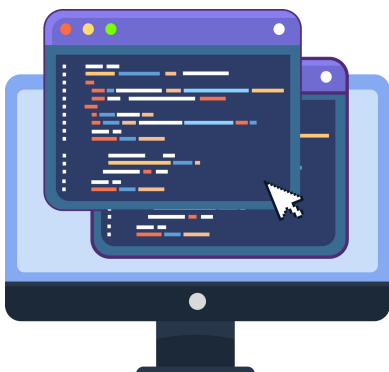
- Elèv ayisyen ki pale plizyè lang yo ka idantifye kòm elèv k'ap aprann angle (EL), sa vle di yo aprann angle kòm dezyèm lang. Boston District Learner Advisor Council (DELAC) se yon gwoup paran elèv EL nan BPS ki diskite sou pwoblèm ki gen rapò ak edikasyon pitit yo. Vizyon DELAC Kreyòl Ayisyen an se pou BPS onore kominote kreyòl ayisyen an e kreye Program Lang K-12 k'ap entegre lang, kilti, ak bezwen kominote a nan pran desizyon.
- **Pou aprann plis sou DELAC, men lyen ki mennen nan sit la:**
 - [BPS DELAC – Kreyòl Ayisyen](#) ([bostonpublicschools.org](#))(Pandan paj sa a pa mete ajou, gen yon varyete resous ki ka itil)
 - [BPS DELAC – Haitian ELAC](#) ([bostonpublicschools.org](#)).

Pwen Enpòtan: Resous Konsantre sou Edikasyon

PWOGRAM KI DISPONIB APRE LEKÒL

PWOGRAM APRE LEKÒL IFSI PLUS+ – PWOGRAM (IFSI-USA.ORG)

IFSI ofri pwogram edikatif ki ankouraje yon anviwònman ki bay elèv preparasyon pou yo aprann epi devlope kiryozite entelektyèl yo. Pwofesè pale de lang, yo itilize kreyòl ayisyen an pou asire kominikasyon yo klè ak klas ki apwopriye avek kilti a. Pwogram apre lekòl IFSI Plus+ ofri èd an gwoup ak ed devwa endividyèl, fòmasyon konpetans ki apwopriye pou klas yo, ansèyman lang anglè, ansèyman enstriman mizik, leson echèk, yon klib kodaj, robotik, ak preparasyon tès pou egzamen ak antre nan lekòl endepandan.

Pwen Enpòtan: Resous Konsantre sou Edikasyon

PWOGRAMASYON ETE

PWOGRAM ETE IFSI PLUS+ – PWOGRAM (IFSI-USA.ORG)

IFSI ofri aktivite edikatif ak aktivite andeyò kourikoulòm pou elèv Pre-K jiska 6 zyèm ane pandan ete a. Pwogram Ete IFSI Plus+ gen aktivite pou devlope konpetans akademik pou diminye pèt aprantisaj pandan ete a. Pwogram Ete IFSI Plus+ gen aktivite ki baze sou anrichisman, tankou leson mizik, atizana, kondisyon fizik, pwomnad, ak pwojè syans, teknoloji, jeni, ak matematik (STEAM), pou bay elèv yo opòtinite pou yo eksplòre nouvo enterè ki pa nòmalman disponib pou yo.

Pou aprann plis sou Pwogram Ete IFSI Plus+, sa se yon lyen ki mennen nan yon atik: [Kan ete ede imigran ayisyen yo ajiste, prepare yo pou ane lekòl nan Boston | Dorchester Reporter \(dotnews.com\)](#).

Pwen Enpòtan: Resous Kiltirèl - Òganizasyon Ayisyen Ameriken nan Boston

MASSACHUSETTS ASSOCIATION OF HAITIAN PARENTS (MAHP)

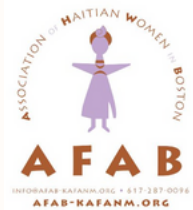
- MAPH defann dwa edikatif timoun ayisyen yo nan lekòl piblik, prive ak charter, depi lekòl matènèl rive nan kolèj. Misyon MAPH se edike, bay pouvwa, ak selebre kilti divès kominote ayisyen yo. MAPH konsantre sou defans paran, ansèyman nan lang natif natal, sèvi elèv yo, ak jwenn jistis sou edikasyon.
- MAPH ede paran BPS jwenn aksè avek resous pou sipòte edikasyon pitit yo

INISYATIV SANTE PIBLIK AMERIKEN AYISYEN (HAPHI)

- HAPHI ankouraje sante ak byennèt kominote ayisyen an. HAPHI bay manm kominote ayisyen-ameriken an enfòmasyon ak sèvis ki aksesib sou plan kiltirèl ak lengwistik ansanm ak pwogram prevansyon, edikasyon ak sèvis dirèk.

ASOSYASYON FANM AYISYEN NAN BOSTON (AFAB)

- AFAB otorize fanm ayisyen ki pa gen anpil revni ak pitit yo. AFAB ankouraje fanm ayisyen yo aksè nan opòtinite sosyal ak ekonomik. Yo ede elaji konesans yo, devlope kapasite yo pou yo vin endepandan, epi pran kontwòl desten yo.

ENSTITI DEVLOPMAN AYITI (HDI)

- HDI adrese pwoblèm sante, edikasyon, ak devlopman ekonomik nan kominote ayisyen yo, ki mande kapasite, resous, angajman sivik, ak kolaborasyon plizyè moun ki gen enterè.

HAITIAN-AMERICANS UNITED, INC (HAU)

- HAU amelyore kalite lavi pou Ayisyen ak Ayisyen-Ameriken atravè edikasyon, Otonòm Kominote, ak devlopman kiltirèl, li sèvi avèk yon apwòch kote patisipasyon ak inite yo fòtman favorize.

IMMIGRANT FAMILY SERVICES INSTITUTE, INC (IFSI)

- IFSI amelyore lavi yo, epi ogmante opòtinite pou imigran yo ak fanmi yo.
- IFSI bay sipò akademik ki adrese defi inik timoun imigran yo. IFSI ap dirije tou pwogram pou imigran ki sot pase yo pou ogmante aksè a edikasyon, travay, ak swen sante.

THE BOSTON CENTER FOR REFUGEE HEALTH AND HUMAN RIGHTS (BCRHHR) AT BOSTON MEDICAL CENTER (BMC)

- BCRHHR nan BMC espesyalize nan travay ak imigran ki te siviv chòk nan peyi orijin yo. BCRHHR bay refijye ak imigran sèvis sante mantal, tankou konsèy ak jesyon medikaman, epi li ofri yon kote an sekirite e ou ka fè konfyans

HAITIAN MENTAL HEALTH (HMH) NETWORK

- HMH Network kreye yon anviwònman aprantisaj ki bay sipò ak enklizif pou founisè ak alye ayisyen sante mantal yo, kenbe konvèsasyon kominotè sou sijè ki gen rapò ak sante mantal, epi selebre pratik ki baze sou kilti ak espartyèl ki mennen nan byennèt kominote a ak byennèt mantal.
- HMH Network te konpile yon lis klinik sante mantal ak sant ki gen anplwaye klinisyen ki pale kreyòl ayisyen ak / oswa franse. Ou ka jwenn lis la is la: <https://www.hmhnetwork.org/mental-health-clinics-centers/>

ENSTITI SANTE AYISYEN (HHI)

- HHI devlope epi ankouraje pwogram inovatè ki adrese diferans ki genyen nan sante ak edikasyon timoun, jèn, ak fanmi yo, ki gen ladan jèn ki gen andikap.

PATNÈ NAN SANTE (PIH)

- PIH bay pi bon swen sante pou kominote pòv yo atravè mond lan epi pote syans medikal modèn bay moun ki nan bezwen yo. PIH se pi gwo founisè swen sante san bi profi an Ayiti. An Ayiti, PIH bay moun kap viv ak maladi kronik swen sante, swen sante matènèl pou manman ansent, medikaman pou sove lavi timoun ki mal nourri, ak sèvis sante mantal pou moun ki gen depresyon, maladi sikotik, estrès apre twoub, ak lòt kondisyon.

GID RESOUS POU FANMI AYISYEN YO

- Resous sa a gen ladan resous medikal, resous legal imigrasyon, resous sante mantal, resous travay, resous angle, ak sipò sosyal.

SÈVIS SOSYAL AK MEDIKAL POU KOMINOTE AYISYEN AN

- Resous sa a gen ladan sèvis sosyal ak medikal pou fanmi ayisyen nan MA

Resous pou Fanmi Ayisyen ki gin Timoun ki fè Otis

Mwa Akseptasyon Otis la te nan mwa avril epi li sèvi kòm yon tan pou selebre kominote Otis la. Timoun ayisyen otis yo ka fè eksperyans yon seri defi inik ki baze sou entèseksyon ras, andikap, estati elèv kap aprann angle (EL) ak estati imigrasyon.

- Resous MAC:
 - [Siksè lekòl pou timoun ayisyen ki gen Otis \(weebly.com\)](#)
 - Yon manyèl fòmasyon paran ayisyen pou simonte baryè kiltirèl, lang ak lòt
 - [Piblikasyon: Siksè Lekòl pou Timoun Ayisyen ki Gen Otis – Massachusetts Advocates for Children \(massadvocates.org\)](#)
- Istwa Sabine a, se yon istwa siksè MAC, yon manman ayisyen Ameriken yon pitit gason otis, Maxime
 - [Istwa Sabine a – Autism Around The Globe](#)

- Autism509, ki te fonde pa Yveline Alexandre, yon ayisyen Ameriken manman yon adolesen Otis,
 - [Manman ayisyen timoun otis yo vize retire stigma, jwenn sèvis - The Haitian Times](#)
 - [Otis509 | Bradenton FL | Facebook](#)
- Istwa Jay, se istwa yon timoun otis ayisyen
 - [Istwa Jay: Yon timoun ki gen otis, yon lavi ki te deplase anpil moun \(mylifespicks.com\)](#)
- Evelyne Milorin , yon manman ayisyen Ameriken yon pitit gason otis, Reggie
 - [Pwojè Istwa Oral Ayisyen Medford \(haitianmedford.com\)](#)
- Cynthia Laine, yon manman ayisyen Ameriken de ti gason otis, fondatè [Black Autism Coalition \(BAC – Black Autism Coalition \)](#), yon manm konsèy inogirasyon MAPH, ak yon entèprèt ak tradiktè kreyòl ayisyen pou Pwogram Edikasyon Endividyalize (IEP).
rankont yo

Lidè Ayisyen nan Boston

Ruthzee Louijeune se premye ayisyen Ameriken ki te sèvi nan Konsèy Vil Boston, li te eli kòm Konseye Vil At-Large an 2021, e li te pran biwo an 2022. Ruthzee se pitit fi imigran klas travayè ki soti Ayiti, li te fèt e li te grandi nan Mattapan e Hyde Park,

epi li te ale nan Lekòl Piblik Boston. Antanke Konseye Vil At-Large, Ruthzee ap defann lojman abòdab ak pwopriyetè kay, sipò pou kominote imigran, amelyore finansman ak divèsite pwofesè nan lekòl yo, ak jistis rasyal ak ekite. Pou aprann plis sou Ruthzee, sa se yon lyen ki mennen nan biyografi li: [Ruthzee Louijeune | Boston.gov](#)

Lidè Ayisyen nan Boston

Marie St. Fleur se te premye Ameriken ayisyen ki te okipe yon pòs piblik nan MA e li te yon ansyen Reprezantan Eta nan katye Boston Dorchester ak Roxbury soti 1999 pou rive 2011. Pandan li te nan biwo a, Marie te sèvi kòm Prezidan nan Komite

Konjwen Edikasyon, Atizan. , ak Syans imanité epi li te ede etabli Komisyon Konsèy MA ak Depatman Edikasyon ak Swen Bonè. Pou aprann plis sou Marie, sa se yon lyen nan biyo li: [Black History Boston: Marie St. Fleur | Boston.gov](#).

Lidè Ayisyen nan Boston

Linda Dorcena Forry se te 2 zyèm Ameriken ayisyen ki te okipe yon fonksyon piblik nan MA . Linda se pitit fi imigran ayisyen e li te grandi nan katye Dorchester nan Uphams Corner. An 2005, Linda te eli nan Chanm Reprezantan MA an 2005.

Soti 2005 pou rive 2013, li te reprezante 12 zyem Distri Suffolk Commonwealth la, ki te enkli pati vil Milton ak vil Boston, tankou Dorchester, Hyde Park, ak Mattapan. An 2013, Linda te eli nan Sena Eta MA. Soti nan 2013 rive 2018, Linda te senate Premye Distri Suffolk Commonwealth la , ki te enkli Dorchester, Mattapan, South Boston ak Hyde Park. Pou aprann plis sou Linda, sa se yon lyen pou biyografi li: [Senatè Linda Dorcena Forry \(malegislature.gov\)](http://malegislature.gov).

Lidè Ayisyen nan Boston

Doktè Michel DeGraff se yon pwofesè Lengwistik nan MIT e se direktè Inisyativ MIT-Ayiti . Doktè DeGraff se manm fondatè Akademi Kreyòl Ayisyen an. Rechèch li yo apwofondi konpreyansyon BPS sou istwa ak estrikti lang kreyòl yo.

Akòz rasis sistemik ak rasis anti-Nwa, yo souvan, yon erè, yo dekri lang sa yo kòm "eksepsyonèl," "pi piti" oswa "defisyan", epi yo te, an jeneral, eskli nan edikasyon moun ki pale kreyòl. Doktè DeGraff ap travay pou korije enjistis sa a. Pou aprann plis sou Doktè DeGraff , sa se yon lyen pou biyografi li: [Michel DeGraff | Lengwistik \(mit.edu\)](#).